

Plv. hoge commissaris te Djakarta (Schürmann) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters), 11 aug. 1951

Mede voor bestemd voor Stikker. Referte mijn telegram 155.

Supomo en Zain brachten mij hedenmorgen een afscheidsbezoek avant hun vertrek naar Nederland Dinsdag a.s. Hun standpunt is, dat gebleken is, dat de Unie een vergissing was. De verkeerde en onwezenlijke legalistische vorm zal daarom thans moeten wijken voor een nieuwe aanpassing aan de werkelijkheid. Die werkelijkheid is, dat de wens tot samenwerking in beide landen bestaat en dat deze best belichaamd kan worden in een vriendschapsverdrag, waarin al datgene uit de RTC-overeenkomsten, wat voor beide landen waardevol is, kan worden opgenomen. Supomo zei voornemens te zijn alleen contact op te nemen met de Nederlandse Regering en niet - zoals hier in de pers gemeld - met de politieke partijen in Nederland, daar hij dit laatste niet juist achtte. Indien men in Nederland in beginsel met zijn ideeën accoord zou gaan, zou verder moeten besproken worden op welke wijze overeenstemming omtrent het door hem beoogde verdrag zou zijn te verkrijgen. Onderhandelingen langs diplomatieke weg hadden het voordeel van afwezigheid van publiciteit, doch het nadeel, dat zij lang konden duren. Een delegatie zou misschien spoediger tot doel kunnen geraken.

Ik zei hem te verwachten, dat men in Nederland zou willen weten welke garantie er was, dat Indonesië een eventueel verdrag wel als bindend zou beschouwen en dit niet ook terzijde zou schuiven. Tevens wees ik erop, dat uitlatingen als van Sukarno, dat voor Indonesië voordelige bepalingen uit de RTC gehandhaafd moesten blijven en de nadelige geschrapt geen redelijke basis voor een overeenkomst konden vormen. In dit verband sprak ik de hoop uit, dat de President in zijn rede op 17 Augustus geen dingen zou zeggen, die de stemming in Nederland nadelig zouden kunnen beïnvloeden. Supomo zei ook nog, dat hij het onvermijdelijk achtte, dat de Nieuw-Guineakwestie ook zou moeten worden besproken, daar die een essentiële factor vormde in de verhouding Nederland/Indonesië. Toen ik opmerkte, dat hij toch niet kon verwachten, dat de Nederlandse Regering zou ingaan op onderhandelingen waarbij de eis van souvereiniteitsoverdracht a-priori zou moeten worden ingewilligd, antwoordde Supomo, dat men misschien over deze moeilijkheid heen zou kunnen komen door de Nieuw-Guineakwestie in het kader van de algemene revisie van de Nederlands/Indonesische verhouding mede te betrekken. De oplossing zocht hij in de formele erkenning van de Indonesische souvereiniteit over Nieuw-Guinea met inruiming van zo vergaande rechten aan Nederland, dat dit practisch het beheer zou voeren.